

Lärohandledning för högstadiet

I temat **Ett schyst jobb och arbetsmiljö!** finns ett flertal digitaliserade primärkällor att välja mellan. De har alla det gemensamt att de ger en inblick i arbetsmiljö och arbetsmiljöfrågor.

Flera av dem innehåller också tvister, konflikter och kamp för förändring av villkor i arbetslivet. Här finns också möjlighet att reflektera över genusfrågor och olika villkor för kvinnor, män och ungdomar. Fotografierna visar hur det såg ut på arbetsplatser under 1900-talet. De kan analyseras och fungera som diskussionsunderlag.

Nedan finns hänvisning till kursmålen och några förslag på arbetsuppgifter som utgår från källmaterialet. Dessa går att anpassa efter era behov.

Primärkällor kan ofta innehålla ord som är obekanta och svårbegripliga för dagens unga och det kan vara en god idé att hjälpa dem med det. Här finns några av dem: tidslön eller ackordslön, fackligt arbete, arbetsgivare, arbetstagar, tvist, förman, avtal, tidsstudie och tidsstudieavdelning.

Kursmål som är relevanta för materialet

Historia

- Industrialiseringen i Europa och Sverige. Olika orsaker till industrialiseringen och konsekvenser av denna för människor och miljö.
- Demokratiseringen i Sverige och framväxten av välfärdssamhället. Bildandet av politiska partier, nya folkrörelser, till exempel kvinnorörelsen, och kampen för allmän rösträtt för kvinnor och män. Kontinuitet och förändring i synen på kön, jämställdhet och sexualitet.

Samhällskunskap

- Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor, till exempel med avseende på lönebildning, arbetsmiljö och arbetsrätt.

Svenska

- Informationssökning på bibliotek och på Internet, i böcker och massmedier samt genom intervjuer.
- Hur man refererar, citerar och gör källhänvisningar, även referenser till digitala medier.
- Hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Kemi

- Informationssökning, kritisk granskning och användning av information som rör kemi. Argumentation och ställningstaganden i aktuella frågor som rör miljö och hälsa.

Arbetsuppgifter – förslag

1. Tage Lundgren får en varning

Ledningen för Rörstrandsfabriken skickar den 13 augusti 1955 en varning till Tage Lundgren som innehåller ett hot. Det blir börja på en process om kommer att leda hela vägen till Arbetsdomstolen.

Tage Lundgren är vice ordförande i arbetareförbundets avdelning i Lidköping och han företräder därför arbetarna i fackliga förhandlingar, främst när det gäller löner och arbetsförhållanden.

Din uppgift här är att ta reda på vad som har hänt, dvs vad har Tage Lundgren gjort för att han skall få en varning av sin arbetsgivare?

- a. Börja med att läsa varningen i dokumentet *Tage Lundgren får en varning*.
- b. Gå därefter till *Direktör Wehtjes brev till Svenska Arbetsgivareföreningen*. Här finns mer information om vad som hänt.
- c. I *Arbetsdomstolens dom i målet om föreningsrättskränkning* kan du få ännu mer information om hur arbetet gick till vid fabriken och om vad som har hänt Tage Lundgren sedan han fick sin varning.

Efter att ha läst om vad som hänt Tage Lundgren är frågan:

Var den varning som Tage Lundgren fick rimligt? Ta ställning och argumentera för din sak. Gör hänvisningar till texten för att motivera din ställning.

I *Arbetsdomstolens dom i målet om föreningsrättskränkning* får man veta hur det gick för Tage Lundgren på arbetsplatsen och yrkesmässigt under 1955-56. Vad tycker du om det som hände Tage? Var det rättvist och rimligt? Argumentera för din sak.

2. Erik Nilssons yrkesskada

Erik Nilsson anmäler en yrkesskada (arbetsskada) han fått på sitt jobb vid militären i Karlsborg. Sök fram information om vilka problem han har fått och hur de har uppstått i *Anmälan om yrkesskada 1974-10-08*.

Nilsson får hjälp att stämna sin arbetsplats i förhoppning att få skadestånd. I ansökan kan man läsa mer om vad som har hänt. Den finns i *Ansökan om stämning för skadestånd pga arbetsskada*.

Gör en tidslinje som beskriver följande:

- a. När arbetsgivaren fått information om att limmet var skadligt (flera gånger).
- b. Vilka åtgärder arbetsgivaren genomfört för att förbättra arbetsmiljön.
- c. När Nilsson anmälde arbetsskadan.

Anser du att arbetsgivaren har gjort tillräckligt mycket och i rätt tid för att säkerställa att arbetsmiljön var säker? Argumentera för din åsikt genom att hänvisa till texten.

3. Bilder från arbetsplatser

Välj en eller flera bilder från arbetsplatser och analysera bilderna från ett arbetsmiljöperspektiv.

Du kan ta hjälp från Arbetsmiljöverkets hemsida för att få veta mer om vilka problem man vill förebygga i en arbetsmiljö såsom belysning, buller, ventilation, temperatur med mera.

- a. Beskriv bilden och hur arbetet ser ut att vara där.
- b. Vilka möjliga problem eller förbättringsmöjligheter tror du det finns på arbetsplatsen?
- c. Skulle du själv vilja jobba i den miljön? Argumentera för eller emot.